

Az Űrhajózás Napján

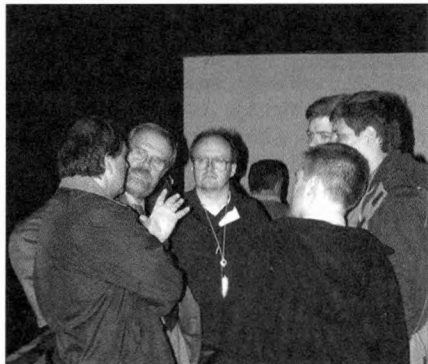
Az Űrhajózás Napja, április 12-e Jurij Gagarin legelső, történelmi űrutazásának állít emléket. Bár az űrhajózással kapcsolatos ismeretek népszerűsítése eredetileg nem szerepelt az MCSE célkitűzései között, idén, az úrkorszak ötvenedik évében számos, a témával foglalkozó programot szervezünk. Áprilisi keddi sorozatunk témája az űrkutatás múltja, jelene és jövője volt – Magyarai Béla, Horvai Ferenc, Galántai Zoltán és Almár Iván voltak előadóink. Az űrhajózással kapcsolatos előadásokat tartottunk a Klebelsberg Kultúrközpontban, a Kölcsey Gimnáziumban és az Óbudai Művelődési Központban is.

Az űreszközök megfigyelése amatőr szempontból is érdekes feladat, hiszen mesterséges holdakat minden este láthatunk egünkön. Az interneten található előrejelzések alapján pontosan ismerjük a fényesebb műholdak átvonulási időpontjait, és észlelés közben nem árt tudni, hogy épp melyik eszköz halad át egünkön. Emellett az amatőrök számára nem akármilyen feladat megörökíteni pl. a Nemzetközi Űrállomás Nap előtti átvonulásait, vagy az egyre szaporodó, azonban csak távcsővel látható geoszinkron műholdak „csoportosulásait”.

Mindezek szellemében hirdettük meg április 12-ére az Űrhajózás Napját a Polaris Csillagvizsgálóba. Az esti programnak nem csupán az adott különös aktualitást, hogy ismét magyar ember keringett az űrben, hanem az is, hogy Simonyi Károly űrutazása során épp ezen az estén volt a legjobb körülmények között észlelhető a Nemzetközi Űrállomás Magyarország fölött. A kora esti átvonulás rendkívül jó alkalmat szolgáltatott arra, hogy az űrhajózás eredményei mellett az űrállomás szabad szemmel is jól látható átvonulására felhívjuk a figyelmet.

A média segítségével sikerült a nagyközönség figyelmét ráirányítani az űrállomás átvonulására: országszerte ezrek követték figye-

lemmel a nem sokkal fél kilenc után délnyugaton felbukkanó, egyre fényesedő „csillagot”, mely akkoriban épp Simonyi Károly „lakhelye” volt. A szerencsés időpontban bekövetkező átvonulás kapcsán sokan tanulták meg, hogy az űreszközök nem valami féle láthatatlan és megfoghatatlan dolgok, hanem ott vannak egünkön, akár szabad szemmel is könnyen megfigyelhetők.



Simonyi Tamás a Polarisban, érdeklődők gyűrűjében

Ezen az április 12-én mintha minden a kezünkre játszott volna: a derült, langyos tavaszi estén szép számú érdeklődő kereste fel a Polariszt, ráadásul csütörtök volt, így szakköröseink is segédkezni tudtak az érdeklődők fogadásában (a mai világban nagyon oda kell figyelni a fiatalokra, az utánpótlásra!). Első előadónk Spányi Péter volt, aki az űrállomásokról és megfigyelhetőségükről beszélt. Mondandója felénél azonban elhallgatott, hiszen az Orion alatt megjelent egy +1 magnitúdós, lassan mozgó „csillag”: a Nemzetközi Űrállomás. Mintegy öt percen át követhetük az égi vendéget, mely szinte a zenitig kapaszkodott, ahol jóval fényesebbnek látszott, mint a Heavens Above előrejelzése, meghaladta a Jupiter fényességét is. Távolodóban elhaladt az α CVn mellett (Cor Caroli, Károly Szíve



Apáthy István bemutatja a Pillét

– újabb véletlen!), és ekkor gondolatban jó utat, további zavartalan keringést kívánhatunk a második magyar űrutazónak.

Az átvonulást követően Kereszturi Ákos részletesen ismertette Simonyi Károly űrutazását, az azzal kapcsolatos érdekességeket (l. Újra magyar az űrben! c. cikkünket). Következő előadónk Horváth András, a Planetárium nyugalmazott igazgatója, a téma egyik kiváló hazai szakértője volt: a Nemzetközi Űrállomás szerkezetét, kiépülésének folyamatát, az ott folyó kutatómunkát ismertette. Horváth Márk a Puskásban tervezett rádiós kapcsolatfelvételt előkészületeiről beszélt. Közben váratlan vendégünk érkezett, Simonyi Károly testvére, Tamás, aki ott lehetett a Szojuz TM-10 űrhajó startjánál. Számos érdekes részlettel ismertette meg a közönséget. A Pille elnevezésű magyar gyártmányú sugárdózismérő műszert mutatta be Apáthy István, az eszköz kifejlesztője. A Pille első verziója már 1980-ban is repült a Szaljut-4 űrállomáson, Farkas Bertalan útján. Most Simonyi Károly is magával vitte a Pillét, már ebből is látható, hogy nem csupán turistaként vett részt az űrutazáson...

Az űrturizmus lehetséges jövőjéről adott elő Horvai Ferenc – a költséges időtöltés valószínűleg fényes jövő előtt áll, hiszen mindeddig csupán öt űrturista járt „oda-fenn”. Végezetül idősebb Simonyi Károlyra emlékezett tanítványa, Spányi Péter.

Elmondhatjuk, hogy nem csupán az Űrhajózás Napját sikerült méltó módon megünnepelnünk ezen a hangulatos estén, hanem

sikerült felhívni az amatőr csillagászok és a nagyközönség figyelmét is a Nemzetközi Űrállomás átvonulásaira. Igen sok felvétel kaptunk a 12-i átvonulásról, bizonyos, hogy a Simonyi-űrrepülést megelőzően sohasem kísérte hazánkban ekkora közfigyelem az ISS égi útját. A Simonyi-repülés időszakában egymás után érkeztek a jobbnál jobb ISS-átvonulás felvételek, melyekből válogatást találunk hírportálunkon (hirk.csillagaszat.hu).



Torma Judit Nóra (Simonyi Károly leglelkesebb híve!) és az égbolton átvonuló Nemzetközi Űrállomás

A Nemzetközi Űrállomás átvonulását mindenki nyomon követheti a Heavens Above alapján (www.heavens-above.com), ahol a friss pályaelemek figyelembevételével tíz napra előre található átvonuláseelőrejelzéseket. Nem csupán az ISS átvonulásait jelzi az oldal, hanem Iridium-felvillanásokat és egy sor fényesebb műhold tranzitjait is.

Mizser Attila